

Notes breus

MODIFICACIONS

Ha estat donat al comentari públic l'avant-projecte de Constitució de la República. El president de la Comissió jurídica diu que no poden fer-s'hi encara fonamentals judicis per quant el ple hi farà, de segur, fondes modificacions.

Tenint en compte l'esperit que informa la medulla de l'avant-projecte, no és de creure que les esmenes que hom tracti de fer-hi, hagin de convertir en una organització federal, el que porta paternitat centralista. Les modificacions que vinguin seran de detall, però l'avant-projecte no deixarà de tenir un esperit francament unitari.

Dies enrera avançarem des d'aquest lloc la temença de què la comissió jurídica no pensava pas en preparar una constitució federal. Els fets han confirmat les temences.

La importància del fet, però, a despit de la seva significació, malgrat d'ésser simptomàtic, és ben relativa. L'avant-projecte no és un programa de Govern, n'hi ha cap majoria encara amb prou força d'obligar que se l'hagi fet seu per tal de fer-lo convertir en Llei. És un canemàs damunt el qual hom desconeix tanmateix què és el que les Corts deuran brodar-hi.

No cal prometre'ns-les gaire felices; és veritat. Millor hauria estat que les mentalitats que han posat en ordre l'articulat d'una presumpta Constitució, hagués pres per patró un sistema federal més en harmonia amb les hores que viu la humanitat, que l'arcaic principi centralista amb exigües manifestacions autonomistes. Millor hauria estat superar una estructuració federal que rebutjar un articulat unitari, però és evident que la comissió jurídica té una visió diferent del que promet la composició de la Cambra. Per sentir la federació cal tenir un concepte clar del que representa la llibertat, i la majoria de les Constituents el tindran millor que la comissió que ha preparat el borrador, damunt el qual hi faran les adequades esmenes els diputats esquerrans per tal d'articular no una constitució, sinó la Constitució que cal, la Constitució de la República federal espanyola.

Els catalans no podem esperar altra cosa.

XEIX

Responsabilitats

Si bé encara sentim l'escalf de la lluita electoral de les setmanes darrereres, i els nervis encara estan tívants, tant dels vencedors com dels vençuts, no dubtem gens en agafar la ploma per a demanar que cadascú des del seu lloc procuri no deixar-se portar per la morbosa passió del despit personal o de partit o pel desmesurat orgull de la victòria, i meditin la transcendència política i social que pel nostre poble tenen aquests moments que vivim.

Estem en plena revolució i els fets poden precipitar-se d'una manera vertiginosa i no fóra gens estrany que allò que avui és una solució demà no tingui cap eficàcia, i que aquells homes que avui combaten per excessivament demagògics, i els dificultem la implantació de llur programa, demà els donaríem la meitat de la nostra felicitat perquè agafessin el timó del nostre govern.

Voldríem que això no succeís, però hem de fer-ho preveure, car fóra una llasta que la incomprensió dels uns i el despit dels altres fes fracassar aquesta magna obra que ha de redimir el nostre poble i l'han de conduir per nous viarans de progrés i justícia.

No hi ha cap ciutadà que pugui inhibir-se de col·laborar en la consolidació d'aquest nou estat de coses; els uns callen i retirant-se a casa seva, els altres posant el seu saber al servei dels governants i les grans masses enquadrant-se dins les organitzacions polítiques més addients al seu ideari.

Anem a donar una nova estructura a Catalunya i a Espanya, i això comporta l'ensorrament, dins el clos polític i social, de moltes institucions que si bé en el règim borbònic tenien una raó de llur existència, avui són una cosa anacrònica i un destorb per al desenvolupament de la nova política. Cal, doncs, que els homes que aguanten aquestes institucions caduques no s'esforcin en voler-les fer surar, sinó que tenint consciència de llur responsabilitat dins la història, no vulguin ésser uns obstacles i deixin el pas lliure a l'embranchada de les noves generacions.

S'ha dit que s'ha de realitzar la revolució dins la llei per evitar que el poble la faci al carrer, que les coses vagin per aquest camí hi estem interessats tots, des dels més retrògrades als més avençats, car la revolució caòtica no beneficia a ningú, ni als mateixos que la porten a cap. D'aquestes revoltes quasi sempre se'n beneficien els que menys esforç han realitzat per l'adveniment d'aquell nou estat de coses.

Que tothom tingui consciència de la part de responsabilitat que li pertoca i que deixi actuar als homes que els fets actuals han portat a la direcció del nostre poble i no dubtem que sabran superar aquesta profunda crisi vàries vegades centenària, i que dins poc temps tots plegats fruïrem d'un nou benestar més just i més humà.

Improvisacions

BALCONS I FINESTRES.—Aquestes obertures, ordinàriament simètriques que foraden les façanes de les cases, els donen esbeltesa i milloren les condicions higièniques de les habitacions, en la seva forma actual no daten de molts anys. A Reus el primer balcó va construir-se l'any 1646 en una casa del carrer de Monterols i per bé que no queden exemplars

de la primera època en podem veure encara alguns dels segles XVII i XVIII que pregonen el bon gust dels seus constructors i la decadència que l'art del balcó ha anat experimentant a través dels anys.

Als carrers de Sant Llorenç, Jesús i Plaça del Castell—donant un tomb per Reus augmentaríem sensiblement la llista— existeixen exemplars el quals balcons posseeixen totes les gràcies de l'art de la forja. Comparant els volutats obtinguts a martell batent amb els rígids

balaustres que les fundicions produeixen en sèrie i que com a malignes paràsits es van arrapant a totes les construccions del segle XIX, hom sent l'enyorança dels temps en què la indústria artística no havia estat vençuda i enorreada per la indústria comercial.

Jo no sé si aquesta enyorança és compartida per les novel·les promocions. Hem de creure que no, per quant es tolera—i pren inusitat increment la tolerància—no ja la profanació de la part ornamental que els balcons oferien, sinó fins les seves qualitats bàsiques tal com les de alleugerir les masses dels frontals de les cases, les de proporcionar bones mirandes i les de dotar els interiors de sol i aire, sense perjudici del veí.

La darrera evolució del balcó vers la seva total fallida, és la d'aquestes baluernes que com a grans gàbies matusseres s'encasten a les façanes amb el beneplàcit de les Corporacions municipals que comercien amb l'estètica urbana, i que no sabem per quins cinc sous se les ha batejades amb el nom pompós de "tribuna". Aquestes tribunes, que són en la majoria de casos com una pústula en un rostre bell, per què serveixen? Quina finalitat abasten?

Ni fan quedar bé als propietaris ni aquests obtenen d'elles altra cosa que inconvenients. No queden bé com a homes de bon gust—perquè la tribuna solament pot venir justificada per la sumptuositat de proporcions i d'ornament de la façana i aquest cas difícilment es dona a Reus, puix que la migradesa de les nostres vies, quan no els pressupostos de la construcció, estan en desacord amb la monumentalitat—, ni obtenen comoditats perquè la tribuna no fa més que convertir en espai tancat el que es camp lliure i reduint així sensiblement l'aire i la llum de les habitacions.

Les tribunes, quan no són cantoneres, no passen de la categoria d'aquells armaris de vidre que eren moda anys enrera i en els quals la dona curiosa hi guardava recatadament la pisa i el cristall, de la mateixa manera que els propietaris dels nostres dies guarden en les vitrines foranes tota la vanitat de la família.—IGNOT.

EL PRIMER DIARI SOSPE
PER LA DICTADURA FOU
FOMENT